

Oznaka poročila: ARRS-RPROJ-ZP-2015/120

ZAKLJUČNO POROČILO RAZISKOVALNEGA PROJEKTA

A. PODATKI O RAZISKOVALNEM PROJEKTU

1. Osnovni podatki o raziskovalnem projektu

Šifra projekta	J5-4073	
Naslov projekta	Etika hendikepa : socialne identitete ljudi z ovirami v teoriji in praksi socialnega dela	
Vodja projekta	317	Darja Zaviršek
Tip projekta	J	Temeljni projekt
Obseg raziskovalnih ur	4818	
Cenovni razred	A	
Trajanje projekta	07.2011 - 06.2014	
Nosilna raziskovalna organizacija	591	Univerza v Ljubljani, Fakulteta za socialno delo
Raziskovalne organizacije - soizvajalke	582	Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede
Raziskovalno področje po šifrantu ARRS	5 5.07	DRUŽBOSLOVJE Kriminologija in socialno delo
Družbeno-ekonomski cilj	13.05	Družbene vede - RiR financiran iz drugih virov (ne iz SUF)
Raziskovalno področje po šifrantu FOS	5 5.09	Družbene vede Druge družbene vede

B. REZULTATI IN DOSEŽKI RAZISKOVALNEGA PROJEKTA

2. Povzetek raziskovalnega projekta¹

SLO

Raziskovalni projekt je diskurzivna in intersekcijska analiza socialnih identitet ljudi z ovirami in teoretska implikacija etike hendikepa v socialnem delu. Definira etiko hendikepa kot razumevanje izkušenj oviranosti iz perspektive

samih ljudi z ovirami in razumevanje medsebojnega učinkovanja telesa kot materialnega dejstva, identitete kot družbeno konstruirane in hendikepa kot kontekstualizirane izkušnje. Raziskava je analizirala položaj ljudi z ovirami na področjih visokošolskega izobraževanja, zaposlovanja, v medijih, na področju stanovanja, pri ukrepih v socialnem varstvu in drugih kontekstih skrbi. Prikazali in analizirali smo simbolne in formalnopravne oblike diskriminacije, kjer pravni inštrumenti na področju oviranosti predstavljajo poskus *de jure*, ne pa tudi *de facto* udejanjanja enakopravnosti (podaljšana roditeljska pravica; težave na področju starševskih pravic in intimnih odnosov). Analizirali smo načrtovanje implementacije deinstitutionalizacije, ki so jo načrtovalci javnih politik oblikovali deloma zato, da bi zmanjšali stroške za ovirane in stare in s tem zadovoljili cilje fiskalne politike in deloma za izboljšanje kvalitete življenja. Analiza je opozorila na pozitivne spremembe v odnosu strokovnjakov do hendikepiranih oseb, na pomen družbenih gibanj hendikepiranih (zahteve po pripoznanju, pravicah, avtonomiji) in na razvoj študija hendikepa na domačem in mednarodnem akademskem prizorišču. Raziskava je izpostavila primere navideznega vključevanja na področju zaposlovanja, kjer ideje splošne zaposlenosti hendikepiranih spodbujajo zaposlovanje, ki pa je polno hibridnih oblik socialnih zaposlitev, prekernosti in segregiranih delovnih mest. Z intersekcijsko analizo je raziskava upoštevala kategorijo spola, starosti ter izkušnje pripadnikov etničnih manjšin (romske skupnosti in njihovega pogleda na oviranost), izkušnje ljudi, ko so vpeti v kontinuirano skrb (ovirani otroci v rejništvu), izkušnje in poglede socialnih delavk, izkušnje vključenih v različne javne sisteme in institucije. Tako sta etika hendikepa in intersekcijski pristop bila teoretično izhodišče pa tudi metoda proučevanja obenem. Raziskava je razvila perspektivo življenjskega poteka (*life-course perspective*), ki poudarja pomen takšnih strokovnih intervencij, ki so pozorne na kvaliteto posameznikovega in družinskega življenja v dolgem časovnem obdobju in je potemtakem kritična do zgodnje institucionalizacije in paralelnih sistemov na področju izobraževanja in bivanja otrok in mladih z ovirami. Hierarhijo simbolne in pravne delitve na ovirane in ne-ovirane, ki jo študije hendikepa poskušajo spremeniti, smo umestili v mednarodni kontekst, bili vidni z mednarodnimi objavami in poseben poudarek namenili primerjalnim analizam tako, da smo slovenske kvalitativne in kvantitativne podatke primerjali z nekaterimi primerljivimi iz drugih delov sveta, predvsem nekaterih postsocialističnih držav in Azije.

ANG

The research team focused upon a discursive and intersectional analysis of social identities of the persons with disabilities. It presents the theoretical implications of the disability ethics within social work discipline. The disability

ethics were defined as the body of knowledge that is based upon the perspective of the disabled persons themselves and challenges the binary opposition between the normative normality and disability. The materiality of the body and the socially constructed identity of disabled persons intertwine and the experience of disability is always a contextualized one. The analysis made an overview across different areas: in the area of high school education, employment, in the media and other cultural representations, in the area of housing, social welfare field and in other contexts of care. The research has shown the formal and symbolic forms of discrimination and demonstrated that the legislation in the area of disability ensures *de jure* and not *de facto* equality (the problem of the prolonged parental rights of children and the removal of the legal capacity; the denial of parental and intimate partnership rights;). At the same time the researchers analysed some positive changes in the relationship of the professionals towards the disabled, the impact of social movements (the demands for social recognition, rights, autonomy), the ideas of the 'universal design', and the development of the disability studies in the national and international academic context. The research has emphasised the surfaced-nature of inclusion especially in the area of employment: the measurements of social policy and the workfare ideologies which on the one hand steers people in employment and on the other hand creates numerous unpaid hybrid type of welfare work, precariousness, and segregated workplaces. The intersectionality has taken into consideration gender, age, ethnicity (Roma communities and their attitudes towards disabled individuals), people in long-term care and their experiences with social work professionals (disabled children in foster care) and the experiences of people living in long term institutions. The disability ethics and intersectionality were theoretical approaches as well as the method of investigation. In addition, the life course perspective which emphasises the social interventions focused upon the quality of the person's individual and family life in a long term perspective have challenged the segregation of the disabled from an early age on. The development of the disability studies intended to overcome the distinction between the disabled and non-disabled and showed a long-term development of the disability studies in some parts of the world. The research used comparative analysis and the figures and data from the Slovenian were put in the international context.

3. Poročilo o realizaciji predloženega programa dela na raziskovalnem projektu²

Vsebina in opis raziskovanja

Raziskovalni projekt Etika hendikepa je preučeval socialne identitete ljudi z ovirami, še posebej skozi vidike teorije in prakse socialnega

dela. Raziskava je analizirala področje biološke in socialne reprodukcije oviranih oseb in oblike ovir in podpor pri vključevanju, ter pokazala, na katerih področjih je potrebno spremeniti koncepte in prakso, da bi se oblikovali vključujoči ekonomski, socialni in simbolni konteksti.

Raziskava je analizirala oblike podpore, ki jih imajo na voljo ljudje z ovirami in obenem upoštevala specifične izkušnje, ki jih imajo ženske, moški in pripadniki oziroma pripadnice etničnih manjšin z ovirami.

Raziskovalni projekt je vključeval:

- pregled relevantnih raziskav in primerjalno analizo med različnimi državami;
- pregled slovenske situacije, ki je obsegala pridobivanje kvantitativnih in kvalitativnih podatkov: na področju zaposlovanja, visokošolskega izobraževanja, pisanja medijev, v zdravstvenem sistemu, socialnovarstvenem sistemu (analiza rejništva, analiza javnih storitev skrbstvenega dela) in med Romi;
- intersekcijsko analizo spola, etničnosti in hendikepa;
- raziskovanje na področju etike skrbi, tako z vidika tistih, ki opravljajo skrbstveno delo za ovirane ljudi kot z vidika tistih, ki prejemajo skrbstveno delo s poudarkom na teorijah spola in upoštevajoč etničnost;
- analize etnografskega materiala, zbiranje statističnih podatkov, kjer obtajajo in teoretsko analizo pridobljenega materiala.

Raziskava je bila interdisciplinarna (predvsem medsektorska) in primerjalna in je slovensko situacijo vpela v širši kontekst regije, Evrope in sveta, saj so trendi na področju etike hendikepa globalni, zanimive pa so njihove lokalne izpeljave. Podrobneje smo se ukvarjali s situacijo na Madžarskem, Hrvaškem, Kosovu, v Bosni, Tajvanu in Šri Lanki. Raziskava je razvila pri nas slabo uveljavljeno perspektivo življenjskega poteka (*life-course perspective*), ki poudarja pomen strokovnih intervencij zavezanih kvaliteti posameznikovega življenja v daljšem časovnem obdobju. Skupaj z intersekcijskim pristopom je bila teorija hendikepa teoretično izhodišče in metoda preučevanja.

Ključne ugotovitve in znanstvena spoznanja glede na postavljene teze raziskave

Ključne ugotovitve raziskave segajo na več področij: terciarno izobraževanje; zaposlovanje oviranih; odnos Romov do hendikepiranih otrok in odraslih; družinsko življenje ljudi z ovirami; medijsko komuniciranje in sistemi skrbi.

V zvezi z **zaposlovanjem** so raziskovalni rezultati pokazali, da je plačana zaposlitev sicer pomemben ukrep za doseganje večje pravičnosti in preseganja revščine ljudi z ovirami, a vseeno socialne in ekonomske neenakosti oviranih niso samo posledica njihove odsotnosti s trga dela, temveč posledica negativnih prepričanj in patoloških in paternalističnih pristopov, ki so pogosti v socialnem delu in varstvu. Ugotovljeno je bilo, da na področju zaposlovanja oseb s hendikepom obstajajo vrzeli že na ravni zakonodaje (makro raven), čeprav je v Sloveniji področje zaposlovanja oseb z oviranostmi urejeno v posebnem Zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (Ur. l. RS, št. 16/2007, 87/2011).

Brezposelnost oviranih ljudi se vztrajno povečuje, v letu 2012 so bili prvič dostopni tudi podatki, ki razkrivajo nižje plače jih prejema neovirane osebe na enakih delovnih mestih. Raziskava pokaže tudi, da zaradi negativne diskriminacije pri zaposlovanju in neustrezne podore onstran sorodstvenih razmerij, oviranost enega družinskega člana vpliva na celotno družino; družine s hendikepiranim posameznikom ali posameznico so zato pogosteje revnejše od večinske populacije. Raziskava potrjuje hipotezo o dvosmerni povezanosti **oviranosti in revščine**: oviranost veča tveganje, da družina postane revna in revščina veča tveganje za oviranost. Za ljudi z ovirami je izhod iz revščine težji zaradi diskriminacije pri zaposlovanju, omejenem dostopu do prevoza in sredstev za spodbujanje samozaposlitev. Revščina pomeni večje tveganje, da ljudje postanejo brezdomni oziroma da morajo podporo in pomoč iskati v socialnem varstvu, ki pa večinoma ponuja enotno rešitev za raznolike primere (zavodsko oskrbo).

Kot kažejo tudi tuje raziskave, pa je z revščino pogosto povezano tudi slabo **zdravje**. To je še posebno izrazito tam, kjer postane pomembna komponenta tudi **etničnost** in z njo **etnična manjšinjska pripadnost**. Raziskava je ugotovila tudi, da sta bolezen in oviranost med Romi kulturno posredovana koncepta. Terensko raziskovanje je prispevalo k ugotovitvi, da Romi z enoznačno besedo *invalido* označujejo zgolj fizične in senzorne vrste oviranosti (pri čemer ne ločujejo različnih tipov ovir: gluhost, slepota itd.), medtem ko o otrocih, ki imajo motnjo v duševnem razvoju, uporabljajo besedo *ubogi otrok*, za odraslega pa *revež* oz. ga opišejo kot nekoga, ki *nima vse čisto v glavi*. Ti ne spadajo v skupno poimenovanje *invalido*. Družbeno – ekonomski dejavniki imajo večji vpliv na dožemanje in odnos do hendikepiranih posameznikov kot sama romska kultura. Prav tako se je pokazalo, da je odnos Romov do hendikepiranih posameznikov pogosto zelo podoben odnosu, ki ga ima neromska večinska kultura do hendikepa. Največ razlik se je pokazalo pri razlagah izvora ovire, kjer so v mnogih romskih naseljih poleg medicinskega modela prevladovala ideje o magičnem izvoru in božji kaznovanosti.

Na področju raziskovanja **starševstva** (starši otrok z ovirami, sistem rejništva in posvojitev v Sloveniji) so raziskovalni rezultati potrdili hipoteze o občutku tragičnosti, ki jih imajo starši in skrbniki otrok, ko izvejo za otrokovo diagnozo. Način na katerega jim je novica sporočena reproducira družbene predstave o oviranosti, kot tragičnem dogodku v posameznikovem življenju. Obstaja prepričanje, da je oseba z oviro izgubila možnost kvalitetnega življenja, hkrati pa so starši izgubili »pravega« otroka, branje in sestre dojeti kot »žrtve« hendikepa sorojenca. Gre za zastarel medicinski model razumevanja ovire, ki je utemeljen na bolezni ali abnormalnosti posameznikovega telesa ali intelektualnega razvoja. Raziskava je tudi ugotavljala, da imajo otroci z ovirami, ki so v sistemu rejništva manj možnosti, da jih bodo posvojili. Vzrok za to dejstvo gre iskati deloma v odnosu potencialnih staršev do otrokove ovire in deloma v premajhni strokovni usposobljenosti vključenih strokovnjakov v procesih

prehodov od rejništva v posvojitev.

Raziskovalni rezultati so na področju **visokošolskega študija mladih z ovirami** pokazali, da je vključenost oseb z ovirami v študij odvisen od podpore, ki jo prejmejo v svojih družinah, kar kaže na pomanjkljive sistemske rešitve na ravni države. Izkušnje hendikepiranih študentov so močno odvisne ne le od ustreznih sistemskih rešitev na univerzi in posameznih fakultetah, ampak predvsem od njihovega družinskega okolja. Čeprav vključenost hendikepiranih oseb na fakultete narašča, pa končana izobrazba ne vpliva bistveno na povečanje zaposlovanja oviranih oseb. V času študija so študenti, študentke z ovirami izpostavljeni izrazito protislovnim sporočilom, kar vpliva na oblikovanje njihovih identitet – situacija, ki ni specifično slovenska.

Ena od ključnih ugotovitev raziskave je, da navkljub strokovno prodornemu konceptu samostojnega življenja in deklarirane *izbire* na področju socialnih storitev, večina hendikepiranih oseb še vedno ne more avtonomno odločati o svojem življenju. Najpogosteje živijo v primarni družini, ki se sooča z nepreglednim, fragmentiranim sistemom socialnovarstvenih dodatkov, ali pa v socialnih zavodih, ki jih lahko razumemo kot oviro na poti v samostojno življenje. Značilno je pomanjkanje rešitev, ki bi presegle omenjeni situaciji: bodisi obremenitve staršev bodisi zavodsko oskrbo. V pripovedih staršev kot skrbnikov smo identificirali razliko med a) skrbstvenim delom kot delom, ki je praviloma fizično, neposredno in odgovarja na človekove potrebe po dolgotrajni negi in skrbi za telo in b) skrbjo, katere osrednji del je emocionalno delo in ki je obremenjena z družbenimi pričakovanji, ki imajo izvor v biološki in čustveni povezanosti med družinskimi člani. Družbeni pritiski, ki narekujejo zavezujoče intimne družinske odnose, težijo k tesnem prepletu konceptov skrbi, v katerih se prepletajo čustva in fizično delo, kar oboje tvori »skrbstveno delo«. Za družinske člane, še posebej matere, skrbstveno delo za družinskega člana postane izkaz osebne skrbi za posameznika. Sorodstvene vezi so prevladujoči način vzpostavljanja skrbstvene mreže in pogojujejo posameznikovo vključenost v običajno življenje. Pripovedi kažejo na obvezni družinski altruizem, v katerega so v večji meri vključene ženske.

Rezultati in učinki raziskovalnega projekta in sodelovanje s tujimi partnerji

Rezultate in učinke raziskovalnega projekta je mogoče beležiti na podlagi dveh osrednjih dosežkov, ki sledita raziskovanju: posebni, trojni številki znanstvene revije *Socialno delo* (let. 53, št. 3-5) (glej izjemni dr.-ek.dosežek za 2014) in mednarodnega simpozija *Against Social Suffering: Social Work in Alliance with People with Disabilities in Times of Crisis* (glej dr.-ek. dosežek, 2013). Pri obeh dejavnostih je se je domet raziskave razširil še s pomočjo vključitve mednarodnih raziskovalcev in mednarodnih raziskav. Revija *Socialno delo* je delno izšla v angleškem jeziku, sodelovalo je enajst tujih avtoric in avtorjev (iz Vzhodne Evrope, Tajvana in Šri Lanke). Simpozija, v soorganizaciji z mednarodnimi organizacijami IASSW (Mednarodna zveza šol za socialno delo), EASSW (Evropska zveza

šol za socialno delo) in EEsrASSW (Vzhodnoevropska zveza šol za socialno delo) so se udeležili gostje iz Azerbajdžana, Gruzije, Šri Lanke, Južne Afrike, Kitajske, Rusije, Grčije, Ukrajine, Hrvaške, Velike Britanije, Nemčije, Bosne in Hercegovine, Madžarske, Hong Konga in Združenih držav Amerike.

Rezultati raziskovalnega projekta:

- povečanje znanstvenih raziskav na področju študijev hendikepa v slovenski akademski prostor, ki so javno dostopne;
  - dolgoročni učinek emancipatorne opredelitve hendikepa na raznolika znanstvena področja (glej doprinos za znanost in za Slovenijo);
  - pretres (skorajšnjega) monopola medicinskega modela razumevanja in obravnave hendikepa iz vidika kritične analize;
  - večji pregled dosežkov in pomanjkljivosti na področju socialne politike, socialnega varstva, izobraževanja, zaposlovanja, stanovanja iz perspektive vsakdanjih pravic ljudi z ovirami s poudarkom na nujnosti uresničevanja ciljev podpisane Konvencije Združenih narodov o pravicah ljudi z ovirami;
- Raziskovalni projekt je prispeval h kumulaciji novega teoretičnega znanja o etiki hendikepa in k večji vidnosti ljudi z ovirami ter k razumevanju njihovih življenjskih situacij s perspektive samih uporabnikov storitev.

4. Ocena stopnje realizacije programa dela na raziskovalnem projektu in zastavljenih raziskovalnih ciljev³

Program dela na raziskovalnem projektu je bil v celoti realiziran in zastavljeni raziskovalni cilji so bili doseženi, kar dokazujejo znanstvene objave, družbeno ekonomski dosežki in tudi drugo sodelovanje članic in članov raziskovalne skupine na simpozijih in konferencah v tujini in doma (glej Cobiss).

Vse raziskovalne teze: omejitve ljudi z ovirami na področju terciarnega izobraževanja; ovire na področju zaposlovanja; tradicionalni odnos Romov do telesne in intelektualne oviranosti; diskriminacije, ki jih doživljajo ovirani otroci v rejništvu; položaj žensk z ovirami kot potencialnih žrtev in ambivalentni odnos ljudi do skrbstvenega dela, so bile v raziskavi upoštevane, znanstveno argumentirane in na osnovi podatkov potrjene. Na osnovi zbiranja kvantitativnih podatkov in /ali kvalitativnih podatkov smo teze potrdili tudi tako, da smo slovenske podatke primerjali z obstoječimi raziskavami iz tujine.

Posebej želimo izpostaviti tudi realizacijo raziskovalnega vprašanja o položaju žensk z ovirami, kjer je raziskava pokazala večjo sistemsko, socialno, fizično in ekonomsko ranljivost, ki povzroča večjo pogostost viktimizacije v smislu fizičnega nasilja nad ženskami z ovirami.

Raziskovalni podatki so dokazali presenetljivo pogostost nasilja v zasebni sferi med ženskami z ovirami. Ker je med znanstvenimi dosežki za poudarek tega zmanjkalo prostora, ga želimo na mestu, ko govorimo o uspešni realizaciji progama še posebej izpostaviti. Vodja raziskovalnega projekta je objavila znanstveno analizo o ženskah z

ovirami in nasiljem: "Nasilje nad ženskami z gibalnimi, senzornimi in intelektualnimi ovirami: patologizirana resničnost" (str. 133-158); v: LESKOŠEK, Vesna, ANTIČ, Milica G., SELIŠNIK, Irena, FILIPČIČ, Katja, UREK, Mojca, MATKO, Katja, ZAVIRŠEK, Darja, SEDMAK, Mateja, KRALJ, Ana. *Nasilje nad ženskami v Sloveniji*, (Zbirka Dialogi, letn. 14). 1. izd. Maribor: Aristej, 2013. 223 str., tabele. ISBN 978-961-220-089-3 . [COBISS.SI-ID [76789761](#)]

Obenem pa je za strokovno javnost objavila tudi strokovni članek: "Nasilje nad hendikepirani ženskami" (str. 106-122) v Priročniku za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja (Društva SOS telefon za ženske in otroke –žrtve nasilja, Ljubljana 2014).

5.Utemeljitev morebitnih sprememb programa raziskovalnega projekta oziroma sprememb, povečanja ali zmanjšanja sestave projektne skupine⁴

V času trajanja projekta je prišlo do naslednjih sprememb sestave projektne skupine:

- V letu 2012 zaradi porodniškega dopusta ter bolniške odsotnosti dr. Jelka Zorn ni bila članica projektne skupine. V drugih letih je bila vključena v skupino.
- Ana Marija Sobočan je bila kot mlada raziskovalka v projekti skupini vključena v 2011 ter v 2012. Od 2013 do konca projekta je bila vključena kot raziskovalka. Utemeljitev za spremembo je zaključek usposabljanja za MR ter nova zaposlitev kot raziskovalka ter kasneje kot asistentka.
- Od leta 2013 dalje dr. Špela Urh ni več bila vključena v projektno skupino. Utemeljitev za spremembo je prenehanje delovnega razmerja.

6.Najpomembnejši znanstveni rezultati projektne skupine⁵

Znanstveni dosežek			
1.	COBISS ID	4247909	Vir: COBISS.SI
	Naslov	<i>SLO</i> Otroci s posebnimi potrebami v sistemu rejništva	
		<i>ANG</i> Children with special needs in the foster care system	
	Opis	<i>SLO</i> V prispevku je predstavljena prva faza raziskovanja na področju rejništev in posvojitvev otrok z ovirami oz. otrok s posebnimi potrebami v Sloveniji: pogled socialnih delavk in delavcev (načrtovane naslednje faze so raziskovanje s pomočjo posameznic in družin, ki opravljajo rejniško dejavnost, posameznic in družin, ki so posvojili otroke z ovirami in mladih in odraslih z izkušnjo rejništva in posvojitve). Avtorica je v raziskavi, opravljeni na centrih za socialno delo, ugotavljala, kakšni so elementi rejniške prakse in strokovnega dela z rejniškimi družinami, biološkimi družinami in otroki s posebnimi potrebami (ali oz. kako se razlikujejo od pristopov in metod, uporabljenih pridelu z otroki, ki niso opredeljeni kot otroci s posebnimi potrebami). V kontekstu etike hendikepa so avtorico še posebej zanimale vrednote in stališča strokovnih delavk in delavcev na tem področju, njihovo razumevanje in konceptualiziranje dela na tem področju, njihova morebitna skrb za dodatne storitve in podporo, izobraževanje in vodenje, njihove usmeritve in motivacije pri zagotavljanju trajnih oblik namestitve (posvojitve ali vrnitev v biološko družino) ipd. Rejništvo in otroci s posebnimi potrebami so prikazani tudi s pomočjo tujih raziskav, vpogledov in relevantne literature (avstralskih, kanadskih, ameriških in angleških avtorjev).	
		The paper presents the first phase of the research in the system of foster care and adoptions of children with disabilities or children with special needs in Slovenia: the perspective of social workers (the planned next	

			<p>phases of the research are: research with participation of individuals and families who are foster carers, individuals and families who adopted children with disabilities, and youth and adults with the experience of foster care and adoption). The research, conducted in Social Work Centers in Slovenia disclosed, what are the elements of foster care practice and professional work with foster families, biological families and children with special needs (and whether these are different from approaches and methods applied in work with children who are not labeled 'special needs children'. In the context of disability ethics the author was especially interested in the values and beliefs of professional workers in this field, their understandings and conceptualizations of work in this field (including identifying the gaps and introducing innovations), their possible effort to implement additional services and support, education and guidance, their aims and motivations in working towards permanent placements (adoptions or returns to the biological family), etc. In the paper, the topic of foster care and special needs children is discussed also with the help of international research, insights and relevant literature (by Australian, Canadian, American and English authors).</p>
	Objavljeno v	Fakulteta za socialno delo; Socialno delo; 2014; Letn. 53, št. 3/5; str. 265-281; Avtorji / Authors: Sobočan Ana Marija	
	Tipologija	1.01 Izvirni znanstveni članek	
2.	COBISS ID	4245861	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Kulturni vidiki hendikepa Romov
		ANG	Cultural aspects of disability among the Roma
	Opis	SLO	Romi so v Sloveniji ena od večjih kulturnih manjšin. Pogosteje se spopadajo s slabim zdravstvenim stanjem, a to ni zgolj posledica staranja, pač pa tudi socialnega položaja in situacij kompleksnih neenakosti. Srečujejo se s: krajšo življenjsko dobo, boleznimi in okužbami, ki so posledica slabih stanovanjskih in ekonomskih razmer, pogostimi nosečnostmi in splavi, kroničnimi boleznimi dihal majhnih otrok. V uvodnem delu prispevka so na kratko predstavljena temeljna izhodišča kulturno kompetentnega socialnega dela. Sledi obsežnejši raziskovalni del, ki prav tako temelji na načelih občutljivega raziskovanja. V njem avtorica spoznava perspektivo Romov in njihovo interpretacijo oviranega telesa. V prispevku so obravnavane teme: poimenovanje oviranosti, hierarhija med ovirami, razumevanje izvora oviranosti, odnos do oviranega telesa iz perspektive oviranega posameznika (lastna percepcija), romske družine in širše romske skupnosti.
		ANG	The Roma are one of the largest ethnic minority groups in Slovenia. A lot of researchers point to a link between ill health, ethnic minority origin and poverty. Roma, throughout Europe, are often faced with poor health, which is not merely a consequence of aging, but also of social situation and situations of complex inequalities. They face lower life expectancy, diseases and infections resulting from poor housing and economic conditions, frequent pregnancies and miscarriages, chronic respiratory diseases of Roma children. In the first part the need for cultural sensitivity in social work is discussed. The second part presents ethnographical data gathered by anthropological approach exploring the Roma perspective of their interpretation of the "disabled" and "ill-health" body. The following topics are pointed out: terminology, the hierarchy between the various disabilities, cultural explanations why disability occurs (the cause of disability) and also the anticipated roles of an individual, family and Roma community in relation to the disability.
	Objavljeno v	Fakulteta za socialno delo; Socialno delo; 2014; Letn. 53, št. 3/5; str. 183-197; Avtorji / Authors: Humljan Urh Špela	

	Tipologija	1.01 Izvirni znanstveni članek	
3.	COBISS ID	4246885	Vir: COBISS.SI
	Naslov	<i>SLO</i>	Odraščanje z oviro
		<i>ANG</i>	Growing up with disability
	Opis	<i>SLO</i>	Članek govori o značilnostih odraščanja z oviro, o krizah in premagovanju kriz, o vlogi pomembnih drugih, o izobraževalnih prehodih, izkušnjah z institucijami in eksperti. Temelji na analizi rezultatov kvalitativne raziskave študentov in študentk z ovirami. Uporabili smo biografski pristop. To so pripovedi o tem, kako temeljna življenjska izkušnja lahko učvrsti posameznika in posameznico, če ima podporno življenjsko okolje in empatične odzive institucionalnega okolja, ki je podprto z ustreznimi sistemskimi rešitvami. Razlog za uspešne biografije študentov in študentk je, sodeč po izjavah, v tem, da so bili v družini sprejeti in deležni prave mere spodbud in zahtev. To jih je učvrstilo, da so prenesli tudi identitetne krize, krize prehodov v odraščanju in občasne negativne odzive institucij.
		<i>ANG</i>	The article discusses the features of growing up with disability, the crises and overcoming of these crises, the role of significant others, the educational transitions, and the experience with institutions and experts. It is based on the analysis of the results of qualitative research of students with disabilities. A biographical approach has been used. These are the narratives about how a vital life experience can strengthen the individual, provided that they have a supportive living environment and empathic responses of the institutional environment that is supported by appropriate systemic solutions. Judging from the statements of students, the reason for their successful biographies is that they have been accepted by their families and have received the proper level of incentives and requirements. That has strengthened them in the way that they were also able to cope with identity crises, the crises of the transitions to adulthood, and with occasional negative reactions of the institutions.
	Objavljeno v	Fakulteta za socialno delo; Socialno delo; 2014; Letn. 53, št. 3/5; str. 233-243; Avtorji / Authors: Ule Mirjana	
	Tipologija	1.01 Izvirni znanstveni članek	
4.	COBISS ID	1536250052	Vir: vpis v poročilo
	Naslov	<i>SLO</i>	Folikli, transferji, zamrznjenčki : reproduktivne izbire in nove etične dileme.
		<i>ANG</i>	Follicles, transfers, frozen embryos: reproductive choices and the new ethical dilemmas
	Opis	<i>SLO</i>	Človeška reprodukcija je vse pogosteje odvisna od medicinske reproduktivne tehnologije, finančnih transakcij, genetike in od odločitev med številnimi izbirami v obdobju pred spočetjem otroka. Primerjalna analiza omenjenih procesov pokaže, da se ne povečuje le število medicinsko reproduktivnih posegov in število odraslih, ki biološko ali socialno sodelujejo pri rojstvu otroka, kar ustvarja nove oblike socialnega starševstva, temveč tudi število izbir in etičnih dilem. Reproductive tehnologije in izbire pa odločilno vplivajo tudi na ljudi z ovirami.
		<i>ANG</i>	Human reproduction is increasingly dependent on medical technology, financial transactions, genetics and decisions among many choices which have to be taken prior of the child's conception. Comparative analysis of these processes shows the increased number of medical reproductive interventions as well as an increased number of adults who are either biologically or socially involved in the birth of a child and a growing number of personal choices which are made and some new ethical dilemmas. Reproductive technologies and choices strongly influence people with disabilities.

	Objavljeno v	Annales, Series historia et sociologia, ISSN 1408-5348, št. 2, 2013, str. 377-388. http://www.zdjp.si/sl/docs/Annales/sociologia/n23-2/Annales23-2.pdf . [COBISS.SI-ID 1536250052]	
	Tipologija	1.01 Izvirni znanstveni članek	
5.	COBISS ID	4110181	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Državlanske prakse ne-državljanov v Sloveniji: "proti sistemu ne mores sam"
		ANG	Citizenship practices of non-citizens in Slovenia: "you cannot fight the system alone"
	Opis	SLO	Članek se ukvarja z državljanskimi praksami žrtev izbrisa pri čemer interpretira te prakse kot procese emancipacije: z aktivističnim bojem in bojem preko sodišč so si izbrisani povrnili dostojanstvo ter zahtevali pravico do vrnitve odvzetega statusa ter pravico do kompenzacije za 'izgubljena leta'. Učinki boja presegajo golo vrnitev odvzetih pravic in statusov: s tem, ko so se ljudje javno izpostavili kot 'izbrisani' in pokazali na nepravilni sistem, so v posrednem smislu izzvali meje državljanstva (v smislu kdo je lahko državljan in kaj naj bi to pomenilo).
		ANG	This paper discusses the citizenship practices of the victims of the erasure and interprets these practices as emancipation processes: the erased used grassroots and legal means to attempt to obtain the right to dignity, the right to stay and the right to compensation for their 'lost years'. The effects of the struggle went beyond matters of mere utility: by publicly defining themselves as 'the erased' and acting upon injustice, they challenged the boundaries of citizenship in terms of membership and content.
	Objavljeno v	Carfax Publishing; Citizenship studies; 2013; Vol. 17, no. 6/7; str. 803-816; Impact Factor: 0.374; Srednja vrednost revije / Medium Category Impact Factor: 0.852; A': 1; WoS: UU; Avtorji / Authors: Zorn Jelka	
	Tipologija	1.01 Izvirni znanstveni članek	

7. Najpomembnejši družbeno-ekonomski rezultati projektne skupine⁶

	Družbeno-ekonomski dosežek		
1.	COBISS ID	4154981	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	"Kdor ne dela, naj ne je!" Primerjalna analiza ideologije dela v vzhodnoevropskih diskurzih na področju ljudi z ovirami
		ANG	"Those who do not work shall not eat!" A comparative perspective on the ideology of work within Eastern European disability discourses.
	Opis	SLO	Prispevek pokaže, da navkljub novim zakonodajam na področju ljudi z ovirami v državah, ki so v zadnjem desetletju postale članice Evropske Unije, prevladujejo stare izključevalske prakse, vključno s prostorsko segregacijo. Ideologija dela je prispevala k temu, da je nastalo več kratkotrajnih hibridnih oblik dela, ki imajo deloma naravo »okupacijskih terapij« v segregiranih varstveno-delovni in drugih zaposlitvenih centrih. Ni pa prišlo do večjega paradigmatskega premika v razumevanju normativno konstruirane normalnosti »za delo sposobnega telesa« niti v vzhodnoevropski regiji niti po širših delih sveta (predvsem v Aziji). Znanstveni članek je utemeljen na pretežno primarno pridobljenih podatkih o zaposlovanju ljudi z ovirami v Sloveniji in primerjalno v nekaterih državah vzhodne Evrope.

		globalisational exports of jobs and some are replaced by high technology. It demonstrates that in relation to people with disabilities exclusionary practices and segregation in workplaces prevail despite new laws and regulations in the countries of Eastern Europe which have joined the European Union in the last decade. The workfare ideology has contributed to the creation of more short-term welfare jobs and growing number of placements in sheltered workplaces without a work contract. However, there has been no fundamental shift in societal beliefs about the normatively constructed normativity of the "work-capable body" in the region and indeed most parts of the world (Asia as one of examples). The book chapter presents data and figures on employment and types of employment of disabled persons in Slovenia and comparatively in some others countries of Eastern Europe.	
	ANG		
Šifra	F.02	Pridobitev novih znanstvenih spoznanj	
Objavljeno v	Routledge; Disability in Eastern Europe and the former Soviet Union; 2014; Str. 184-203; A': 1; Avtorji / Authors: Zaviršek Darja		
Tipologija	1.16 Samostojni znanstveni sestavek ali poglavje v monografski publikaciji		
2.	COBISS ID	267989248	Vir: vpis v poročilo
Naslov	SLO	Proti socialnemu trpljenju; socialno delo v sodelovanju z ljudmi z ovirami v času krize: zvočna knjiga mednarodnega znanstvenega simpozija	
	ANG	Against social suffering : social work in alliance with the people with disabilities in the times of crisis : compendium of the International Regional Symposium of the IASSW, EASSW and EEsrASSW, Ljubljana	
Opis	SLO	Vodja programske skupine je bila vodja junija 2013 organiziranega dvodnevnega znanstvenega simpozija Against Social Suffering: Social Work in Alliance with People with Disabilities in the Times of Crises, na katerem so raziskovalci iz 16 držav (Madžarska, Hrvaška, BIH, Avstrija, Šrilanka, Južna Afrika, Hong Kong, Gruzija, Rusija, Grčija, VB, Indija, Nemčija, Kosovo) predstavili vrhunske raziskovalne dosežke s področja študij hendikepa (disability studies) in analize položaja oviranih iz perspektive človekovih pravic v posamezni nacionalni državi in v primerjalni perspektivi. Vodja raziskovalne skupine je za simpozij pridobila tudi finančna sredstva zunaj ARRS in sicer od European Association of the Schools of Social Work (EASSW) in International Association of Schools of Social Work (IASSW). Na simpoziju so sodelovali tudi ostali člani programske skupine, vključno dva MR. Rezultat simpozija je zvočni zbornik v katerem so zbrana vsa predavanja s simpozija, povzetki in fotografski material. Zbornik je javno dostopen.	
	ANG	The leader of the research program group was the organiser and chair of a twoday scientific symposium Against Social Suffering: Social Work in Alliance with People with Disabilities in the Times of Crises in June 2013; researchers from 15 countries (Slovenia, Hungary, Croatia, Bosnia, Austria, Srilanka, South Africa, Hong Kong, Georgia, Russia, Greece, Great Britain, India, Kosovo, Germany) presented cutting edge research results in disability studies and national and comparative analyses of the situation of people with disabilities from the perspective of human rights. The research program group leader raised funding for it also outside ARRS, from the European Association of the Schools of Social Work, EASSW and the nternational Association of Schools of Social Work, IASSW. Also other members of the program group participated at the symposium, including two young researchers.The outcome of the symposium is an audio book – a collection of all lectures, abstracts and photographic material from the conference. The audio book is an open resource, available to all audiences	

	Šifra	B.01 Organizator znanstvenega srečanja	
	Objavljeno v	ZAVIRŠEK, Darja, SOBOČAN, Ana Marija, KRSTULOVIC, Gašper (uredniki). Against social suffering : social work in alliance with the people with disabilities in the times of crisis : compendium of the International Regional Symposium of the IASSW, EASSW and EEsrASSW, Ljubljana, 17th 18th June 2013. Ljubljana: Faculty of Social Work, 2013. ISBN 9789616569477. https://www.dropbox.com/s/57z2nrhn3km5mk0/Against_Social_Suffering_EBOOK.pdf . [COBISS.SIID 267989248]	
	Tipologija	2.31 Zbornik recenziranih znanstvenih prispevkov na mednarodni ali tuji konferenci	
3.	COBISS ID	4249189	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Uvodnik
		ANG	Editorial
	Opis	SLO	Z revijo prispevamo k razvoju študij hendikepa pri nas in v mednarodnem prostoru (8 člankov od 15 je objavljeno v angleščini). Avtorji uporabljajo kritično perspektivo in reflektirajo družbeno konstrukcijo normalnosti; opozarjajo na relikte zgodovinskega zapiranja ljudi s telesnimi, senzornimi in intelektualnimi posebnostmi, ki se danes kažejo kot diskriminacije. Analizirajo tako načine in področja prikrajšanosti kot razvoj ustreznih služb, krepitev moči in druge rezultate boja za pravice.
		ANG	The articles are in two languages, Slovene and English, and adopt a critical perspective in reflecting on social constructions of normality. They point to the confinement of people with physical, sensory or intellectual disabilities in social care institutions as a source of discrimination. These and other discriminatory practices disable people. In opposition to these processes, this issue of Socialno delo strives for an ethics of disability, in the sense of a consideration of physical, sensory and intellectual impairments as part of human diversity and an acknowledgement of the experience of disability as a point of departure for obtaining special insight into the world.
	Šifra	C.03 Vabljeni urednik revije (guest-associated editor)	
	Objavljeno v	Fakulteta za socialno delo; Socialno delo; 2014; Letn. 53, št. 3/5; str. [119-122]; Avtorji / Authors: Zaviršek Darja, Zorn Jelka	
	Tipologija	1.20 Predgovor, spremna beseda	
4.	COBISS ID	1765225	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Evalvacija Zakona o izenačevanju možnosti invalidov
		ANG	Evaluation of Equal Opportunities for People with Disabilities Act
	Opis	SLO	V delu so podana izhodišča za evalvacijo učinkov Zakona o izenačevanju možnosti invalidov in podana mnenja oseb z ovirami glede uresničevanja ukrepov oz. uresničevanja pravice zagotavljanja enakih možnosti v javnih ustanovah ter analizirani obstoječi sekundarni podatki, ki so jih dolžne zbirati ustanove. Ključno oviro javnim ustanovam pri zagotavljanju pravic predstavljajo pomanjkljivi finančni viri. Osebe z ovirami pa izpostavljajo predvsem nepoznavanje zakonodaje s strani uslužbencev, birokratizacijo in prepočasno odzivnost na potrebe hendikepiranih.
			Basic guidelines for evaluation of Equal Opportunities for People with Disabilities Act are presented and initial opinions of people with disabilities regarding measures and rights for ensuring equal opportunities are analysed as are also secondary data sources which

		are obligatory evidences of various public institutions. For public institutions the main obstacle in guaranteeing rights for people with disabilities are scarce financial resources. Meanwhile people with disabilities have noticed that professionals in the public institutions do not have adequate knowledge about legislation, procedures are usually very bureaucratic and they react to slowly to the needs of the people with disabilities
Šifra	F.12	Izboljšanje obstoječe storitve
Objavljeno v	Univerzitetni rehabilitacijski inštitut Republike Slovenije - Soča, Razvojni center za zaposlitveno rehabilitacijo; 2013; 63 str.; Avtorji / Authors: Breclj Valentina, Boljka Urban, Rihter Liljana, Kobal Tomc Barbara, Tabaj Aleksandra, Dular Tanja, Polajnar Bogdan	
Tipologija	2.13 Elaborat, predštudija, študija	
5.	COBISS ID	1679721
		Vir: COBISS.SI
Naslov	SLO	Razvoj systemskega modela zaposlitvene rehabilitacije
	ANG	The Development of the model of employment rehabilitations
Opis	SLO	Dosežek se nanaša na področje družbeno političnih sistemov, strukture in procesi – z aščita specifičnih kategorij socialnega varstva. Predstavljena je analiza praktičnega izvajanja procesov v okviru zaposlitvene rehabilitacije s poudarkom na identifikaciji potrebnih sprememb na več ravneh: zakonodajna, organizacijska, strokovna
	ANG	The result is from the field of Sociopolitical systems, structures and processes – the social protection of specific groups. In the research report the analysis of practical work in the field of vocational rehabilitation is presented. Focus is on identification of urgent changes on various levels: legislation, organizational level, professional level.
Šifra	F.12	Izboljšanje obstoječe storitve
Objavljeno v	Univerzitetni rehabilitacijski inštitut Republike Slovenije - Soča, Razvojni center za zaposlitveno rehabilitacijo; 2012; 22 str.; Avtorji / Authors: Tabaj Aleksandra, Rihter Liljana, Vidmar Janez, Toplak Liljana, Breclj Valentina	
Tipologija	2.13 Elaborat, predštudija, študija	

8. Drugi pomembni rezultati projektne skupine^Z

Darja Zaviršek

-od 2009- 2014 raziskovalka, članica Academic Network of European Disability Experts, Human European Consultancy in University of Leeds (<http://www.disabilityeurope.net/aboutus>), kjer poroča Evropski komisiji za področje položaja ljudi z ovirami v Sloveniji;

-članica International Advisory Board v British Journal of Social Work; International Journal of Social Welfare; The Journal of Social Policy studies (Rusija); je članica uredniškega odbora v znanstveni reviji Socialno delo.

Jelka Zorn

-članica Editorial Advisory Board znanstvene revije Critical and Radical Social Work, The Policy Press.

-Jelka Zorn je bila sourednica tematske številke znanstvene revije Socialno delo z naslovom Družbena gibanja (2013, letnik 52, št. 2-3) kamor je vključila tudi temo boja za pravice oviranih (akademske članke in aktivistično poročilo).

Ana Sobočan

-prejemnica Srebrnega znaka ZRC SAZU za vrhunski doktorat na področju družboslovja za leto 2013 za doktorsko delo na temo etike v socialnem delu. <http://generacije.zrc-sazu.si/Nagrajenci/Nagrajencizaleto2013.aspx>
-je članica Leadership Initiative in članica FESET / ESEP (European Social Ethics Project).

Mirjana Ule

-članica uredniškega odbora revije Zdravstveno varstvo, področna urednica za družbene vidike javnega zdravja: Zdravstveno varstvo. 2005-2014. Nacionalni inštitut za javno zdravje, 1962-. ISSN 0351-0026. <http://www.degruyter.com/view/j/sjph>.

-V času (urednikovanja) uredila dve tematski številki Zdravstvenega varstva: Neenakosti v zdravju v Sloveniji, 2012; Neenakost v zdravju žensk v Sloveniji, 2013. Dokazano z uvodniki: ULE, Mirjana, KAMIN, Tanja. Družbeni dejavniki neenakosti v zdravstvu; Zdravstveno varstvo, ISSN 0351-0026; 2012, letn. 51, št. 1, str. 1-4. IN : ULE, Mirjana. Družbene neenakosti v zdravju žensk v Sloveniji, Zdravstveno varstvo, ISSN 0351-0026. [Tiskana izd.], 2013, letn. 52, št. 2, str. 69-74.

9.Pomen raziskovalnih rezultatov projektne skupine⁸

9.1.Pomen za razvoj znanosti²

SLO

Raziskovalni projekt ima vpliv na družboslovne in naravoslovne znanosti. Ker sama raziskava sega v znanstveno polje tim. študijev hendikepa (disability studies), gre za razvoj tega znanstvenega področja in posredno tudi naslednjih:

1. Vpliv na socialno delo, medicino, psihologijo, fizioterapijo, specialno pedagogiko, arhitekturo in urbanistiko.

Raziskava je razvila in/ali v slovenski prostor prenesla znanstvene teorije, ki vplivajo na to, kako zgoraj omenjene discipline in stroke razumejo različne telesne, senzorne in intelektualne ovire in kako se lahko s sodobnejšim razumevanjem hendikepa, le-ta zmanjša in celo ukine (teorije prostora, ki poudarjajo pomen 'univerzalnega oblikovanja'; teorije vključevanja; diverzitet; teorije socialne konstrukcije telesa; teorije spola v presečišču s hendikepom; teorije skupnostne skrbi; teorije neodvisnega življenja; teorije deinstitucionalizacije; stigme; identitete; etike hendikepa;). S pomočjo novih teoretskih konceptov lahko strokovna praksa v zgoraj omenjenih disciplinah postane del sistemskih sprememb, njim pa bodo nujno sledile zdravstvene in socialne politike ter zakonodajne spremembe. Opravljena raziskava naj bi vplivala na spremembo odnosa med strokovnjaki in ljudmi z oviro (preko visokošolskega usposabljanja strokovnjakov) in s tem na zmanjšanje zgodovinskih razmerij moči, ki v temelju določajo zdravstvene in socialne sisteme v postsocialističnih državah (strokovnjak, ki ima vednost in uporabnik, ki ima izkušnjo). Rezultati raziskave imajo pomen za našete znanstvene discipline, saj ponujajo možnost prevrednotenja odnosa do hendikepa na osebni ravni (odnos do »drugačnosti«; refleksija »drugačnosti« kot rasističnega koncepta; premislek o konceptu empowerment-a ali opolnomočenja; zagovorniške drže;). Pokažejo na hibridnost identitetnih pozicij (večanje števila ljudi z ovirami, ki so obenem tudi strokovnjaki in raziskovalci). Obenem pa je raziskava pokazala tudi na hendikep, ki je posledica socialnih neenakosti na strukturni ravni (ne-možnost izobraževanja, zaposlovanja, nedostopnost tehničnih pripomočkov za nižje socialne sloje; pomen fizične prilagoditve v ruralnem okolju; pomen jezikovnih prilagoditev strokovnjakov in strokovnjakinj; prilagoditve v javnem prevozu in neprofitne stanovanjskih možnosti;).

2. Vpliv na sociologijo, zgodovino, pravne vede, antropologijo

Tudi druge družboslovne znanosti kot so sociologija, antropologija in zgodovina se danes ukvarjajo vse bolj z vprašanjem zgodovinske konstrukcije »zdravega« telesa v različnih kontekstih in zgodovinskih obdobjih. Pričujoča raziskava je doprinos k tem teoretskim naprežanjem. Tudi za današnje pravne vede je vprašanje pravno-formalnega položaja oviranih, zlasti intelektualno oviranih, velik izziv. V pravno-formalnem smislu se osebam brez poslovne sposobnosti (ta je oviranim pogosto odvzeta, še zlasti v postsocialističnih državah za razliko od

zahodnih držav in severne Amerike) odreka nekaj temeljnih pravic, ki jih ima odrasli subjekt (pravica do volitev, poroke, starševstva itd.). Raziskovalni projekt zagovarja tisto smer v pravnih znanostih, ki poudarja preseženost ohranjanja oviranih pravnoformalno v položaju nedoletnih oseb (s podaljšano roditeljsko pravico na primer).

3. Prisotnost slovenskih znanstvenikov v mednarodnem prostoru

Na tem področju je raziskovalni projekt dosegel ali celo presegel svoj namen, saj smo v njegovem okviru organizirali odmeven znanstveni simpozij in uredili prvo številka znanstvene revije Socialno delo v angleškem jeziku z več kot polovico tujih avtorjev znanstvenih člankov. S tem smo dokazali, da ne drži, kot trdijo nekateri zahodni znanstveniki, da študije hendikepa v postsocialističnih državah ne obstajajo. Obenem je raziskovani tim spodbudil razvoj študij hendikepa po drugih državah Vzhodne Evrope, saj smo k razvoju študij hendikepa spodbudili znanstvenike po državah nekdanje Jugoslavije, kjer te znanstvene discipline niso poznali.

ANG

The research project impacts social and natural sciences. The research itself belongs to the scientific field of disability studies, hence it contributes to the development of this field, as well as others:

1. Influencing social work, medicine, psychology, physiotherapy, special pedagogy, architecture and urban planning. In Slovenia, the research developed or introduced scientific methods that impact how the afore mentioned disciplines and professions understand various physical, sensory and intellectual disabilities and how can – with a contemporary understanding of handicap – these disabilities be reduced or even eliminated (theories of space emphasizing the importance of 'universal design'; theories of inclusion, diversity; theories of social construction of the body, theories of gender in intersection with disability; theories of community care; theories of independent life; theories of deinstitutionalization, stigma, identity; disability ethics). Professional practice in the afore mentioned disciplines can with the help of new theoretical concepts become a part of system change, necessarily followed by health and social policies and legislative changes. The completed research should be a catalyst for changing the relationship between professionals and people with disabilities (through higher education of professionals) and along with this a reduction in the historical power relations, lying at the core of health and social systems in postsocialist countries (the professional, holding the knowledge and the user, having the experience). The research result are important, as they offer a possibility to reappraise the attitude towards disability on the personal level (attitude towards 'difference'; reflexion of 'difference' as a racist concept; rethinking the concept of empowerment, advocacy). The research findings disclose the hybridity of identity positions (a rise in the number of persons with disabilities who are professionals and researchers). At the same time, the research also exposes handicap as a consequence of social inequalities on a structural level (impossibility of education, employment, inaccessibility of technical aids for deprived social classes, the importance of physical adjustments in rural environments, of language adjustments of professionals; of adjustments in public transportation and non-profit housing opportunities).

2. Influencing sociology, history, legal studies, anthropology. Also these social sciences are presently increasingly occupied with the question of historical construction of a 'healthy' body in different contexts and historical periods. This research contributes to these theoretical exertions. The issue of the formal status of people with disabilities, especially intellectual disabilities, is a great challenge for contemporary legal studies. The latter is manifested as ambivalent, as in the formal sense the people without legal capacity (people with disability are often barred of legal capacity, especially in post-socialist countries, unlike in Western countries and North America) are deprived of certain basic rights of adult subjects (voting right, a right to marry, to parent etc.). The research project supports the direction in legal sciences, which emphasizes that keeping people with disabilities in the formal frame of minors or non-adults, is outdated (the Slovenian prolonged parental rights for instance).

3. The presence of Slovenian scientists in the international arena. In this respect, the research has reached, even exceeded it's aims, as it involved organizing a distinguished scientific conference and the first issue of the scientific journal Socialno delo in English language with

over a half of international contributors.

9.2. Pomen za razvoj Slovenije¹⁰

SLO

Projekt ima velik pomen za razvoj Slovenije. Ta je ena od držav, ki je podpisala ne samo Konvencijo Združenih narodov o pravicah ljudi z ovirami (čeprav s temeljnimi prevajalskimi napakami), temveč tudi opcijski protokol, ki je za države zavezujoč kot temeljni mednarodni dokument na področju človekovih pravic oviranih. Slovenija mora podpisano implementirati v praksi. Implementacija Konvencije v Sloveniji je skromna in počasna, raziskovalni projekt pa je z raziskovalnimi rezultati pokazal na številne pomanjkljivosti in pokazal, kje morajo državne institucije na tem področju narediti temeljitejše spremembe. Med najpomembnejšimi raziskovalnimi ugotovitvami, ki so pomembne za implementacijo mednarodnega dokumenta v Sloveniji so: področje segregiranih delovnih mest in zniževanje števila zaposlenih oviranih; področje okupacijske narave zaposlitev intelektualno oviranih, ki pogosto ne opravljajo opravil, ki bi dosegala njihove intelektualne sposobnosti; problem kontinuirane socialnovarstvene institucionalizacije oviranih; področje nasilja nad hendikepiranimi ženskami, ki brez možnosti prostorske osamosvojitve trpijo nasilje v zasebnem prostoru; slaba usposobljenost medijev, ki pokrivajo teme nasilja; problemi otrok z ovirami v rejništvu in problemi hendikepiranih oseb med romsko etnično manjšino; povečanje terciarnega izobraževanja med hendikepiranimi študenti in vprašanje ovir, s katerimi se soočajo. Vse to so tudi področja, ki jih pokriva Konvencija in za katere se pričakuje, da na nacionalni ravni pride do izboljšanja sedanjih rezultatov. Glavni implementatorji Konvencije, ki bodo uporabljali raziskovalne podatke so: MDDSZEM, Direktorat za invalide; Socialna zbornica, Skupnost centrov za socialno delo, Skupnost socialnovarstvenih zavodov, Zavod za šolstvo, univerze in Ministrstvo za izobraževanje, visoko šolstvo in šport, centri za socialno delo, občine, zavodi za zaposlovanje, institucije, ki se ukvarjajo z vseživljenjskim učenjem itd. Kvantitativni in kvalitativni raziskovalni podatki, ki so javno dostopni kot rezultat raziskovalnega projekta, jim bodo v korist.

Če povzamemo, ima projekt pomen za slovenski prostor ker:

- omogoča izboljšanje baz podatkov na področju oseb z različnimi ovirami;
- spodbuja in podpira implementacijo Konvencije Združenih narodov o pravicah ljudi z ovirami;
- spodbuja večjo socialno kohezivnost slovenske družbe;
- spodbuja različne vidike načela socialnega vključevanja v slovensko družbo;
- omogoča večjo vidnost ljudi z ovirami in boljše razumevanje njihovih življenjskih situacij iz perspektive uporabnikov;
- spodbuja razvoj vključujočih oblik socialno delovne podpore za ovirane ljudi (na področju družine in zaposlovanja; za področje romskih otrok; otrok v rejništvu; oviranih študentov/tk ipd.);
- spodbuja nediskriminirajoče medijske reprezentacije hendikepiranih.

Raziskovalni podatki omogočajo primerjalno analizo na področju študij hendikepa s tujimi raziskavami. To je pomembno za razumevanje položaja Slovenije v širšem mednarodnem prostoru in za odgovor na vprašanje, kakšen je položaj hendikepiranih za razliko od nekaterih drugih evropskih in neevropskih držav. Znanstvene ugotovitve raziskovalne skupine so javno dostopne v reviji Socialno delo (dostopna tudi v angleškem jeziku; let. 53, št. 3-5, 2014), v zvočni knjigi mednarodnega simpozija Against Social Suffering: Social Work in Alliance with People with Disabilities in Times of Crisis (na spletu, 2013); v znanstvenem zborniku Nasilje nad ženskami v Sloveniji (poglavje o nasilju nad ženskami z ovirami, 2013) in v tujih znanstvenih zbornikih. S tem Slovenija uresničuje 4. točko Konvencije, ki zahteva, da države financirajo raziskave ne področju ljudi z ovirami.

ANG

The project is of high importance for the development of Slovenia. Slovenia is one of the signatory countries not only of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities (even if with fundamental translation errors) but also of the optional protocol, which is the binding international document in the field of human rights of disabled people. Slovenia needs

to implement in practice what was signed. Implementation of the Convention in Slovenia is modest and slow; the research results of the project disclosed many flaws and identified, where more thorough changes need to be introduced by state institutions. Some of the key research findings, important for the implementation of the international document in Slovenia are: the field of segregated workplaces and a reduction in the number of employed people with disabilities; the field of occupational nature of employments of people with intellectual disabilities, who often don't perform tasks, appropriate to their intellectual abilities; the problem of continued institutionalization of people with disabilities in social care; the field of violence against women with disabilities, suffering violence in private sphere without any possibilities for housing independence; poor capacities of media to report on violence; problems of children in foster care and problems of people with disabilities among the Roma ethnic minority; a needed rise in tertiary education of students with disabilities and the issue of barriers they encounter. All of these are also areas covered by the Convention, with expectations for amelioration of present results on the national level. The principal implementers of the Convention, which will use the research findings, are: Ministry of Labor, Family, Social Affairs and Equal Opportunities, Directorate for invalids; Social Chamber; the Association of Centres for Social Work, Association of Social Institutions of Slovenia, The National Education Institute of the Republic of Slovenia, Universities and Ministry of Education, Science and Sport; Social Work Centres, Municipalities, Employment Service; institutions for lifelong learning etc. These will be able to benefit from the openly available quantitative and qualitative research data from this project.

To summarize, the project is important in Slovenia because:

- it facilitates the improvement of data bases in the field of people with disabilities;
- it enhances and supports the implementation of the UN Convention on the rights of persons with disabilities;
- aids higher social cohesion of Slovenian society;
- enables greater visibility of people with disabilities and a better understanding of their life situations from the user perspective;
- assists the development of inclusive forms of social work support for people with disabilities (in the field of family and employment; Roma children; children in foster care; disabled student etc.);
- encourages anti-discriminatory media representations of people with disabilities.

The research data allow for a comparative analysis with international research in the field of disability studies. This is important for understanding the position of Slovenia in the wider international space and to answer the question of what is the position of people with disabilities compared to other European and non-European countries. The research findings are openly available in the journal *Socialno delo* (Social Work; available also in English, vol.53, nr.3-5, 2014), in an audio book of the international symposium *Social Suffering: Social Work in Alliance with People with Disabilities in Times of Crisis* (online, 2013); in a scientific monograph *Nasilje nad ženskami v Sloveniji* (Violence against women in Slovenia) and international collections of scientific papers. Slovenia is implementing Article 4 of the Convention, demanding that countries fund research in the field of people with disabilities.

10.Samo za aplikativne projekte in podoktorske projekte iz gospodarstva!

Označite, katerega od navedenih ciljev ste si zastavili pri projektu, katere konkretne rezultate ste dosegli in v kakšni meri so doseženi rezultati uporabljeni

Cilj		
F.01	Pridobitev novih praktičnih znanj, informacij in veščin	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.02	Pridobitev novih znanstvenih spoznanj	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>

F.03	Večja usposobljenost raziskovalno-razvojnega osebja	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.04	Dvig tehnološke ravni	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.05	Sposobnost za začetek novega tehnološkega razvoja	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.06	Razvoj novega izdelka	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.07	Izboljšanje obstoječega izdelka	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.08	Razvoj in izdelava prototipa	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.09	Razvoj novega tehnološkega procesa oz. tehnologije	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.10	Izboljšanje obstoječega tehnološkega procesa oz. tehnologije	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.11	Razvoj nove storitve	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.12	Izboljšanje obstoječe storitve	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE

	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.13	Razvoj novih proizvodnih metod in instrumentov oz. proizvodnih procesov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.14	Izboljšanje obstoječih proizvodnih metod in instrumentov oz. proizvodnih procesov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.15	Razvoj novega informacijskega sistema/podatkovnih baz	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.16	Izboljšanje obstoječega informacijskega sistema/podatkovnih baz	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.17	Prenos obstoječih tehnologij, znanj, metod in postopkov v prakso	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.18	Posredovanje novih znanj neposrednim uporabnikom (seminarji, forumi, konference)	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.19	Znanje, ki vodi k ustanovitvi novega podjetja ("spin off")	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.20	Ustanovitev novega podjetja ("spin off")	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.21	Razvoj novih zdravstvenih/diagnostičnih metod/postopkov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>

	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.22	Izboljšanje obstoječih zdravstvenih/diagnostičnih metod/postopkov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.23	Razvoj novih sistemskih, normativnih, programskih in metodoloških rešitev	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.24	Izboljšanje obstoječih sistemskih, normativnih, programskih in metodoloških rešitev	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.25	Razvoj novih organizacijskih in upravljaljskih rešitev	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.26	Izboljšanje obstoječih organizacijskih in upravljaljskih rešitev	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.27	Prispevek k ohranjanju/varovanju naravne in kulturne dediščine	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.28	Priprava/organizacija razstave	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.29	Prispevek k razvoju nacionalne kulturne identitete	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.30	Strokovna ocena stanja	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>

F.31	Razvoj standardov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.32	Mednarodni patent	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.33	Patent v Sloveniji	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.34	Svetovalna dejavnost	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.35	Drugo	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>

Komentar

--

11. Samo za aplikativne projekte in podoktorske projekte iz gospodarstva!
Označite potencialne vplive oziroma učinke vaših rezultatov na navedena področja

	Vpliv	Ni vpliva	Majhen vpliv	Srednji vpliv	Velik vpliv	
G.01	Razvoj visokošolskega izobraževanja					
G.01.01.	Razvoj dodiplomskega izobraževanja	☐	☐	☐	☐	
G.01.02.	Razvoj podiplomskega izobraževanja	☐	☐	☐	☐	
G.01.03.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	
G.02	Gospodarski razvoj					
G.02.01	Razširitev ponudbe novih izdelkov/storitev na trgu	☐	☐	☐	☐	
G.02.02.	Širitev obstoječih trgov	☐	☐	☐	☐	
G.02.03.	Znižanje stroškov proizvodnje	☐	☐	☐	☐	
G.02.04.	Zmanjšanje porabe materialov in energije	☐	☐	☐	☐	
G.02.05.	Razširitev področja dejavnosti	☐	☐	☐	☐	
G.02.06.	Večja konkurenčna sposobnost	☐	☐	☐	☐	

G.02.07.	Večji delež izvoza	☐	☐	☐	☐	
G.02.08.	Povečanje dobička	☐	☐	☐	☐	
G.02.09.	Nova delovna mesta	☐	☐	☐	☐	
G.02.10.	Dvig izobrazbene strukture zaposlenih	☐	☐	☐	☐	
G.02.11.	Nov investicijski zagon	☐	☐	☐	☐	
G.02.12.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	
G.03	Tehnološki razvoj					
G.03.01.	Tehnološka razširitev/posodobitev dejavnosti	☐	☐	☐	☐	
G.03.02.	Tehnološko prestrukturiranje dejavnosti	☐	☐	☐	☐	
G.03.03.	Uvajanje novih tehnologij	☐	☐	☐	☐	
G.03.04.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	
G.04	Družbeni razvoj					
G.04.01	Dvig kvalitete življenja	☐	☐	☐	☐	
G.04.02.	Izboljšanje vodenja in upravljanja	☐	☐	☐	☐	
G.04.03.	Izboljšanje delovanja administracije in javne uprave	☐	☐	☐	☐	
G.04.04.	Razvoj socialnih dejavnosti	☐	☐	☐	☐	
G.04.05.	Razvoj civilne družbe	☐	☐	☐	☐	
G.04.06.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	
G.05.	Ohranjanje in razvoj nacionalne naravne in kulturne dediščine in identitete					
G.06.	Varovanje okolja in trajnostni razvoj					
G.07	Razvoj družbene infrastrukture					
G.07.01.	Informacijsko-komunikacijska infrastruktura	☐	☐	☐	☐	
G.07.02.	Prometna infrastruktura	☐	☐	☐	☐	
G.07.03.	Energetska infrastruktura	☐	☐	☐	☐	
G.07.04.	Drugo:	☐	☐	☐	☐	
G.08.	Varovanje zdravja in razvoj zdravstvenega varstva					
G.09.	Drugo:					

Komentar

--

12.Pomen raziskovanja za sofinancerje¹¹

	Sofinancer	
1.	Naziv	
	Naslov	

Vrednost sofinanciranja za celotno obdobje trajanja projekta je znašala:		EUR
Odstotek od utemeljenih stroškov projekta:		%
Najpomembnejši rezultati raziskovanja za sofinancerja		Šifra
	1.	
	2.	
	3.	
	4.	
	5.	
Komentar		
Ocena		

13. Izjemni dosežek v letu 2014¹²

13.1. Izjemni znanstveni dosežek

ZAVIRŠEK, Darja. Those who do not work shall not eat! : a comparative perspective on the ideology of work within Eastern European disability discourses. V: RASELL, Michael (ur.), IARSKAIA-SMIRNOVA, Elena (ur.). Disability in Eastern Europe and the former Soviet Union : history, policy and everyday life, (BASEES/Routledge series on Russian and East European studies, 94). London; New York: Routledge, 2014, str. 184-203.

Poglavje v knjigi je kritika ideologije dela naslovljena na ljudi z ovirami, v času, ki ga je Jeremy Rifkin opredelil kot obdobje »konca dela«. Prispevek pokaže, da navkljub novim zakonodajam na področju ljudi z ovirami v državah, ki so v zadnjem desetletju postale članice Evropske Unije, prevladujejo stare izključevalske prakse, vključno s prostorsko segregacijo.

13.2. Izjemni družbeno-ekonomski dosežek

ZAVIRŠEK, Darja in ZORN, Jelka: urednici posebne trojne mednarodne številke revije Socialno delo z naslovom: Študij hendikepa v državah postsocializma in v jugovzhodni Aziji. Maj-oktober 2014. Letnik 53, št 3-5.

Zbornik petnajstih znanstvenih člankov v angleškem in slovenskem jeziku raziskovalcev iz vzhodne Evrope in jugovzhodne Azije prinaša temeljne raziskave s področja zaposlovanje oviranih, rejništva, položaja manjšin, spola, položaja hendikepiranih študentov, teorij skrbi, in teorij socialnega vključevanja in uporabniške participacije. Avtorice nekaterih držav so pionirke študijev hendikepa v svoji državi. Dosežek prinaša kvalitativne in kvantitativne znanstvene ugotovitve, ki zapolnjujejo vrzel na tem področju, saj je tovrstnih raziskav malo ali pa jih sploh ni.

C. IZJAVE

Podpisani izjavljam/o, da:

- so vsi podatki, ki jih navajamo v poročilu, resnični in točni
- se strinjamo z obdelavo podatkov v skladu z zakonodajo o varstvu osebnih podatkov za potrebe ocenjevanja ter obdelavo teh podatkov za evidence ARRS
- so vsi podatki v obrazcu v elektronski obliki identični podatkom v obrazcu v pisni obliki
- so z vsebino zaključnega poročila seznanjeni in se strinjajo vsi soizvajalci projekta

Podpisi:

*zastopnik oz. pooblaščen oseba
raziskovalne organizacije:*

in

vodja raziskovalnega projekta:

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za
socialno delo

Darja Zaviršek

ŽIG

Kraj in datum:

Ljubljana

16.3.2015

Oznaka poročila: ARRS-RPROJ-ZP-2015/120

¹ Napišite povzetek raziskovalnega projekta (največ 3.000 znakov v slovenskem in angleškem jeziku) [Nazaj](#)

² Napišite kratko vsebinsko poročilo, kjer boste predstavili raziskovalno hipotezo in opis raziskovanja. Navedite ključne ugotovitve, znanstvena spoznanja, rezultate in učinke raziskovalnega projekta in njihovo uporabo ter sodelovanje s tujimi partnerji. Največ 12.000 znakov vključno s presledki (približno dve strani, velikost pisave 11). [Nazaj](#)

³ Realizacija raziskovalne hipoteze. Največ 3.000 znakov vključno s presledki (približno pol strani, velikost pisave 11) [Nazaj](#)

⁴ V primeru bistvenih odstopanj in sprememb od predvidenega programa raziskovalnega projekta, kot je bil zapisan v predlogu raziskovalnega projekta oziroma v primeru sprememb, povečanja ali zmanjšanja sestave projektne skupine v zadnjem letu izvajanja projekta, napišite obrazložitev. V primeru, da sprememb ni bilo, to navedite. Največ 6.000 znakov vključno s presledki (približno ena stran, velikost pisave 11). [Nazaj](#)

⁵ Navedite znanstvene dosežke, ki so nastali v okviru tega projekta. Raziskovalni dosežek iz obdobja izvajanja projekta (do oddaje zaključnega poročila) vpišete tako, da izpolnite COBISS kodo dosežka – sistem nato sam izpolni naslov objave, naziv, IF in srednjo vrednost revije, naziv FOS področja ter podatek, ali je dosežek uvrščen v A" ali A'. [Nazaj](#)

⁶ Navedite družbeno-ekonomske dosežke, ki so nastali v okviru tega projekta. Družbeno-ekonomski rezultat iz obdobja izvajanja projekta (do oddaje zaključnega poročila) vpišete tako, da izpolnite COBISS kodo dosežka – sistem nato sam izpolni naslov objave, naziv, IF in srednjo vrednost revije, naziv FOS področja ter podatek, ali je dosežek uvrščen v A" ali A'.

Družbeno-ekonomski dosežek je po svoji strukturi drugačen kot znanstveni dosežek. Povzetek znanstvenega dosežka je praviloma povzetek bibliografske enote (članka, knjige), v kateri je dosežek objavljen.

Povzetek družbeno-ekonomskega dosežka praviloma ni povzetek bibliografske enote, ki ta dosežek dokumentira, ker je dosežek sklop več rezultatov raziskovanja, ki je lahko dokumentiran v različnih bibliografskih enotah. COBISS ID zato ni enoznačen, izjemoma pa ga lahko tudi ni (npr. prehod mlajših sodelavcev v gospodarstvo na pomembnih raziskovalnih nalogah, ali ustanovitev podjetja kot rezultat projekta ... - v obeh primerih ni COBISS ID). [Nazaj](#)

⁷ Navedite rezultate raziskovalnega projekta iz obdobja izvajanja projekta (do oddaje zaključnega poročila) v primeru, da katerega od rezultatov ni mogoče navesti v točkah 6 in 7 (npr. ni voden v sistemu COBISS). Največ 2.000 znakov, vključno s presledki. [Nazaj](#)

⁸ Pomen raziskovalnih rezultatov za razvoj znanosti in za razvoj Slovenije bo objavljen na spletni strani: <http://sicris.izum.si/> za posamezen projekt, ki je predmet poročanja [Nazaj](#)

⁹ Največ 4.000 znakov, vključno s presledki [Nazaj](#)

¹⁰ Največ 4.000 znakov, vključno s presledki [Nazaj](#)

¹¹ Rubrike izpolnite / prepisite skladno z obrazcem "izjava sofinancerja" <http://www.arrs.gov.si/sl/progproj/rproj/gradivo/>, ki ga mora izpolniti sofinancer. Podpisan obrazec "Izjava sofinancerja" pridobi in hrani nosilna raziskovalna organizacija – izvajalka projekta. [Nazaj](#)

¹² Navedite en izjemni znanstveni dosežek in/ali en izjemni družbeno-ekonomski dosežek raziskovalnega projekta v letu 2014 (največ 1000 znakov, vključno s presledki). Za dosežek pripravite diapozitiv, ki vsebuje sliko ali drugo slikovno gradivo v zvezi z izjemnim dosežkom (velikost pisave najmanj 16, približno pol strani) in opis izjemnega dosežka (velikost pisave 12, približno pol strani). Diapozitiv/-a priložite kot priponko/-i k temu poročilu. Vzorec diapozitiva je objavljen na spletni strani ARRS <http://www.arrs.gov.si/sl/gradivo/>, predstavitev dosežkov za pretekla leta pa so objavljena na spletni strani <http://www.arrs.gov.si/sl/analize/dosez/>. [Nazaj](#)

Obrazec: ARRS-RPROJ-ZP/2015 v1.00a

B4-41-8D-8C-C8-92-A6-98-41-66-AC-4C-AC-AC-1C-D1-37-2E-50-73

Priloga 1

Veda: Družboslovje

Področje: 5.07 Kriminologija in socialno delo

Znanstveni dosežek: Poglavlje v znanstveni knjigi v tuji založbi

Vir: ZAVIRŠEK, Darja. „Those who do not work shall not eat!“ : a comparative perspective on the ideology of work within Eastern European disability discourses. V: RASELL, Michael (ur.), IARSKAIA-SMIRNOVA, Elena (ur.). *Disability in Eastern Europe and the former Soviet Union : history, policy and everyday life*, (BASEES/Routledge series on Russian and East European studies, 94). London; New York: Routledge, 2014, str. 184-203. [COBISS.SI-ID [4154981](#)]

Opis dosežka:

Poglavje v knjigi je kritika današnje ideologije dela naslovljena na ljudi z ovirami, v času, ki ga je Jeremy Rifkin opredelil kot obdobje »konca dela«, saj je prišlo do izginjanja številnih delovnih mest zaradi njihovega globalizacijskega izvoza in tehnološkega razvoja. Prispevek pokaže, da navkljub novim zakonodajam na področju ljudi z ovirami v državah, ki so v zadnjem desetletju postale članice Evropske Unije, prevladujejo stare izključevalske prakse, vključno s prostorsko segregacijo. Ideologija dela je prispevala k temu, da je nastalo več kratkotrajnih hibridnih oblik dela, ki imajo deloma naravo »okupacijskih terapij« v segregiranih varstveno-delovni in drugih zaposlitvenih centrih. Ni pa prišlo do večjega paradigmatškega premika v razumevanju normativno konstruirane normalnosti »za delo sposobnega telesa« niti v vzhodnoevropski regiji niti po širših delih sveta (predvsem v Aziji). Znanstveni članek je utemeljen na pretežno primarno pridobljenih podatkih o zaposlovanju ljudi z ovirami v Sloveniji in primerjalno v nekaterih državah vzhodne Evrope.

Pomen dosežka:

Dosežek generira novo znanje in omogoča primerjalno refleksijo obstoječega položaja ljudi z ovirami s poudarkom na razkoraku med normativnim in dejanskim s preglednim prikazom kvantitativnih podatkov o delu in zaposlovanju ljudi z ovirami in promovira slovensko znanost v mednarodnem prostoru.

BASEES / ROUTLEDGE SERIES ON RUSSIAN
AND EAST EUROPEAN STUDIES 94

DISABILITY IN EASTERN EUROPE AND THE FORMER SOVIET UNION

There are over 30 million disabled people in Russia and Eastern Europe, yet their voices are rarely heard in scholarly studies of life and well-being in the region. This book brings together new research by internationally recognised local and non-native scholars in a range of countries in Eastern Europe and the former Soviet Union. It covers, historically, the origins of legacies that continue to affect well-being and policy in the region today. Discussions of disability in culture and society highlight the broader conditions in which disabled people must build their identities and well-being, whilst in-depth biographical profiles outline what living with disabilities in the region is like. Chapters on policy interventions, including international influences, examine recent reforms and the difficulties of implementing inclusive, community-based care. The book will be of interest both to regional specialists, for whom well-being, equality and human rights are crucial concerns, and to scholars of disability and social policy internationally.

Michael Rasell is a Senior Lecturer in the School of Health and Social Care at the University of Lincoln, UK.

Elena Iarskaia-Smirnova is a Professor in the Department of General Sociology at the National Research University – Higher School of Economics, Moscow, Russia.

RUSSIAN AND EAST EUROPEAN STUDIES / SOCIOLOGY

DISABILITY IN EASTERN EUROPE
AND THE FORMER SOVIET UNION

Edited by Michael Rasell and
Elena Iarskaia-Smirnova

DISABILITY IN EASTERN EUROPE AND THE FORMER SOVIET UNION

History, policy and everyday life

Edited by Michael Rasell and Elena Iarskaia-Smirnova

Darja Zaviršek, JAVIŘEK, Darja, Those who do not work shall not eat! : a comparative perspective on the ideology of work within Eastern European disability discourses. V. RASELL, Michael, IARSKAIA-SMIRNOVA, Elena . . Disability in Eastern Europe and the former Soviet Union : history, policy and everyday life, (BASEES/Routledge series on Russian and East European studies, 94). London; New York: Routledge, 2014, str. 184-203. [COBISS.SI-ID 4154981]

Cover image: Photograph from the 'Left' Moscow Access campaign in September 2011 during which wheelchair users took to the streets in the city of Moscow to demand accessible lifts in central Moscow. Campaigners aimed stickers depicting inaccessible buildings, museums, cafes and shops where step-free access was impossible. Photograph by Yuri Timofeyev, reproduced with kind permission from Radio Free Europe/Radio Liberty.

ROUTLEDGE

Routledge
Taylor & Francis Group

ISBN 978-0-415-61096-4

9 780415 610964

Routledge titles are available as eBook editions in a range of digital formats

ROUTLEDGE

ROUTLEDGE

Priloga 2

Veda: Družboslovje

Področje: 5.07 Kriminologija in socialno delo

Družbeno ekonomski dosežek:

Izdaja posebne trojne številke znanstvene revije Socialno delo

Opis dosežka:

Trojna tematska številka *Socialnega dela* je zbornik petnajstih znanstvenih člankov v angleškem in slovenskem jeziku raziskovalcev iz vzhodne Evrope in jugovzhodne Azije, kjer so študije hendikepa v zametkih. Prinaša temeljne raziskave s področja zaposlovanje oviranih, rejništva, položaja manjšin, spola, položaja hendikepiranih študentov, teorij skrbi, in teorij socialnega vključevanja in uporabniške participacije. Avtorice nekaterih držav so pionirke študijev hendikepa v svoji državi. Dosežek prinaša kvalitativne in kvantitativne znanstvene ugotovitve, ki zapolnjujejo vrzel na tem področju, saj je tovrstnih raziskav malo ali pa jih sploh ni.

Pomen dosežka:

Dosežek generira novo znanje in omogoča primerjalno refleksijo obstoječega položaja ljudi z ovirami v dveh svetovnih regijah, državah vzhodne Evrope in jugovzhodne Azije, kjer so študije hendikepa v zametkih. Zato je ključno pomemben za razvoj nove družboslovne discipline v mednarodnem prostoru.

SOCIALNO DELO
VOLUME 53
MAY-OCTOBER 2014
ISSUE 3-5

ISSN 0352-7956
UDK 304+36

**TEMATSKA ŠTEVILKA: ŠTUDIJI HENDIKEPA V DRŽAVAH POSTSOCIALIZMA
IN JUGOVZHODNI AZIJI**

**SPECIAL ISSUE: DISABILITY STUDIES IN POST-SOCIALIST COUNTRIES AND
SOUTH-EAST ASIA**

UVODNIK/PREFACE

Darja Zavišek, Jelka Zorn

ČLANKI/ARTICLES

ŠTUDIJI HENDIKEPA V VZHODNI EVROPI/DISABILITY STUDIES IN EASTERN EUROPE

- Darja Zavišek – TIME FOR RECOGNITION: PEOPLE WITH DISABILITIES TODAY – 123
Darja Zavišek – OPREDELITEV HENDIKEPA IN RAZVOJ ŠTUDIJA HENDIKEPA V SOCIALNEM
DELU: MEDNARODNA PERSPEKTIVA – 133
Péter Kemény, Žuzsa Kondor, Katalin Tausz – DISABILITY STUDIES IN HUNGARY – 147
Kristina Urbanec, Danijela Bradković, Natalija Usak – CIVIL SOCIETY ORGANISATIONS AS
A VITAL SUPPORT FOR PERSONS WITH DISABILITY IN CROATIA – 159

KULTURA IN HENDIKEP/CULTURE AND DISABILITY

- Vjollka Nasriqi – DISABILITY, POLITICS AND CULTURE IN KOSOVO – 169
Špela Humljan Urin – KULTURNI VIDIKI HENDIKEPA ROMOV – 183
Andrej Kapus – MEDUSKE PODOBE LJUDI Z OVIRAMI – 199
Chu-U Liu – MENTAL HEALTH PROBLEMS IN TAIWAN FROM A GENDER AND ANTI-
OPPRESSIVE PERSPECTIVE: A HUMAN RIGHTS ISSUE – 207

IZOBRAŽEVANJE IN HENDIKEP/EDUCATION AND DISABILITY

- Subhang Herath – NEGOTIATION OF SELF-IDENTITY AND THE CONTINGENCY
OF SELF-ACTUALIZATION AMONG THE STUDENTS WITH DISABILITIES
STRIVING FOR HIGHER EDUCATION IN SRI LANKA – 217
Mijana Lita – ODRAŠČANJE Z OVIRI: NARACIJE ŠTUDENTOV IN ŠTUDENTK Z OVIRAMI
O ŽIVLJENJSKEM POTEKU, PREHODIH IN POMEMBNIH DRUGIH – 233

SKRBSTVENO DELO IN HENDIKEP/CARE WORK AND DISABILITY

- Gasper Kristalovič – NEKATERI VIDIKI OSKRBE KOT VEČPLASTNEGA PROCESA IN ODZIVI
SOCIALNEGA VARSTVA NA POTREBE PO OSKRBI V SLOVENIJI – 245
Natalija Usak – THE INTEGRATIVE ANALYSIS OF SOCIAL FACTORS IN THE LIFE COURSE OF
FAMILIES WITH DISABILITIES: THE CROATIAN SOCIETY CONTEXT AND DISABILITY – 255
Ana M. Sebočan – OTROCI S POSEBNIMI POTREBAMI V SISTEMU REJNŠTVA – 265

**REVŠČINA, DELO IN ZAPOŠLOVANJE HENDIKEPIRANIH/POVERTY, WORK AND
EMPLOYMENT OF DISABLED PEOPLE**

- Anja Pirc Sansoni – VPLIV STANOVANJSKE IZKLUČENOSTI IN BREZDOMSTVA NA
ZDRAVJE – 283
Sanela Bašić – PEOPLE WITH DISABILITIES AT THE EUROPEAN SEMI-PERIPHERY:
THE CASE OF BOSNIA – 295

RECENZIJA/BOOK REVIEW

Gasper Kristalovič – Michael Rasell, Elena Iarskaia-Srilmova (2014), Disability in Eastern
Europe and the Former Soviet Union: History, Policy and Everyday Life – 303

POROČILO/REPORT

Ana M. Sebočan – INTERNATIONAL REGIONAL SYMPOSIUM "Against Social Suffering:
Social Work in Alliance with People with Disabilities in Times of Crisis" – 307

**Vir: ZAVIRŠEK, Darja in ZORN, Jelka:
urednici posebne trojne mednarodne
številke revije Socialno delo z naslovom:
Študij hendikepa v državah
postsocializma in v jugovzhodni Aziji.
Maj-oktober 2014. Letnik 53, št 3-5.**

ISSN 0352-7956
9 780352 795608